

ἀλλὰ καὶ συντελέσαντα ἅμα εἰς ἐπέκτασιν τῆς κυριαρχίας αὐτῆς. Κατὰ τὴν νεωτέραν περίοδον τῆς ἀναγεννήσεως, ἡ τῆς ἑλληνικῆς σπουδῆς, καίπερ μετὰ ζήλου ὑπ' ὀλίγων τελούμενη, ὑπὸ γενικὴν ὅμως ἐποψιν ὑστέρησε· τὸ γενικὸν δὲ πνεῦμα τῆς ἀναγεννήσεως τῶν κλασικῶν σπουδῶν ἔξηκολούθει ἐν σχέσει πρὸς τὴν λατινικὴν μᾶλλον ἡ ἑλληνικὴν μέχρι τοῦ τελευταίου τριήμερος τοῦ ληξαντος αἰῶνος. 'Ο καθηγητὰς Τζέμπ άνέπτυξε περαιτέρω τὴν σύγκρουσιν τῆς κλασικῆς πρὸς τὴν ρωμανικὴν, σχολὴν, τὴν ἐπηρέασιν τῆς πνευματικῆς ἐπιρροῆς τῆς ἀναγεννήσεως ὑπ' ἔκεινου, ὅπερ ὁ Ματθαῖος Ἀρνόλδος ἀπεκάλεσε τάσιν ἑρμασμοῦ καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ Μίλτωνος ἐπιρροὴν τοῦ ἀνθοῦς τῆς ἑλληνικῆς ποιήσεως. 'Η ἐπιρροὴ τοῦ ἑλληνισμοῦ, ἐνεργοῦντος κατ' εἰσήγησιν καὶ ἐμπνευσιν ἐπεξετάζου γενικῶς ἐπὶ τοῦ νεωτέρου κόσμου. 'Αλλ' ἐν τῷ κύκλῳ τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἡθικῆς, ἔξηκολούθησεν ὁ κ. Τζέμπ, μόνος ὁ ἑλληνισμὸς δὲν ἐπαρκεῖ. 'Η ἑλληνικὴ πολυθεία, καὶ ὑπὸ τὴν εὐγενῆ ἔτι μορφήν, ἦν παρέσχεν αὐτῇ ἡ ἑλληνικὴ ποίησις, δὲν ἥδυνατο νὰ παραχάγῃ θρησκευτικάς ίδεας, οικανάς νὰ ξαναποιήσωσι τὸν τε νοῦν καὶ τὴν καρδίαν, ἢ νὰ χορηγήσῃ ἀκριβῆ νόμον διὰ τὴν τοῦ βίου ποδηγέτησιν. Τοῦτο ἔξι ἄλλος ζητητέον πηγῆς. 'Ἐν τούτοις δὲν παρατηρεῖται συμφυὴς σύγκρουσις τοῦ ἀνθοῦς ἑλληνισμοῦ μετὰ τοῦ ἐκπνευματισθέντος ἑρμασμοῦ, οἷος ἐν τῷ χριστιανισμῷ παρίσταται. 'Η χρακτηριστικὴ ίδιότης τῆς ἀρίστης ἑλληνικῆς φιλολογίας καὶ τέχνης, ἡ ίδιότης ἔκεινη, ὑφ' ἣν ἔζησε καὶ θάζηση, εἶναι ἡ δύναμις αὐτῆς τοῦ νὰ αἰωρήται ἀπὸ τῆς γῆς εἰς καθηκωτέρων ἀπόστολαρχαν. «Τὸ δὲ Θεῖον» λέγει ὁ Πλάτων ἐν τῷ Φαιδρῷ, «καλόν, σοφόν, ἀγαθὸν καὶ πᾶν διὰ τοιοῦτον τούτοις δὴ τρέφεται τις καὶ αὔξεται μᾶλιστά γε τὸ τῆς ψυχῆς πτέρωμα, αἰσχρῷ δὲ καὶ κακῷ καὶ τοῖς ἐναντίοις φίνεται καὶ διολλυται». Τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα ὑπὸ τὴν εὐγενεστάτην αὐτοῦ μορφὴν ἀποτελεῖ πράγματι κατὰ τὴν ὥραιαν τοῦ Πλάτωνος φράσιν τὴν «πτεροῦ δύναμιν» διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ψυχήν. Τὰ δράματα μέχρι τοῦ ὕψους τῶν ὄποιων δύναται ν' ἀναχθῆ, εἶναι τοιαῦτα, οἷα τὰ ἐν τῷ Φαιδρῷ περιγραφόμενα, ὅπου τὸ κάλλος θεωρεῖται ἐνοικοῦν μετριοφρόνως ἐν τόπῳ ἱερῷ.

Τὸ ἀριστον ἑλληνικὸν ἔργον παντὸς εἰδούς εἶναι κατ' οὐσίαν ἀγνόν· τὸ νὰ φαντασθῇ δέ τις αὐτὸ ὡς κατ' ἀνέγκην περιπεπλεγμένον μετὰ τῶν κατωτέρων στοιχείων τοῦ ἔθνησμοῦ, ταύτον θὰ ἥτο πρὸς τὸ νὰ συγχύσῃ τὰ ἐπεισόδια μετὰ τῆς οὐσίας· τὰ ἐπεισόδια παρῆλθον, ἀλλ' ἡ οὐσία παραμένει ἀναλογίωτος.

Ἐκ τοῦ λογοτυποῦ Tēmes

(ἔπειτα τὸ τέλος).

Γ. Κ. Λ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΦΕΛΙΜΟΤΗΤΟΣ ΠΡΟΛΗΨΕΩΝ ΤΙΝΩΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥΓ.

"Οσοι τῶν ἐριτίμων καὶ φιλομαθῶν ἀκροατῶν μου προθύμως ἔσπεισαν ποδὶ εἰς τὴν παροῦσαν διάλεξιν μου, ἔχοντες ἐν νῷ ὅτι σπουδαῖον τι ἡ εὐάρεστον ἡ ὀφέλιμον μέλλουσι παρ' ἐμοῦ ν' ἀκούσωσιν, ὡς προλαβόντες τὴν διάλεξιν μου, καὶ δυνατὸν καὶ ἀνωτέρα καὶ κατωτέρα τῶν προσδοκιῶν αὐτῶν νὰ ἀποβῇ, σπουδαίου μὲ ἀπίλλαξαν κόπου τοῦ νὰ δώσω αὐτὸς διὰ μακρῶν τὸν ὄρισμὸν τῶν προληπτικῶν, περὶ νῶν ἔσται οἵμησον ὁ λόγος, οὕτως ἐμπράκτως αὐτοὶ οὗτοι τοῦτον δύντες καὶ τρόπον τινὰ πειραματικῶς δειξαντες· διότι, ὅταν ὁ ἀνθρώπωνος νοῦς, πρὶν ἡ καλῶς καὶ ἀκριβῶς ἀντιληφθῇ τούτου ἡ ἐκείνου τοῦ ἀντικειμένου, κρίνῃ περὶ τούτων προλαμβάνων, τότε λέγομεν ὅτι προδιπλωτικός εἴναι τοῦτος ἔκρινε· καὶ ἡ τοιαύτη προδιπλωματική ἔσφαλμένην καὶ ἀναληθῆ ἀντιληφτήν επὶ τῆς ἀληθείας τῶν πραγμάτων, καὶ πολλάκις ἀδίκως καὶ ματαίως τὸν ψυχὴν καὶ φοβεῖ καὶ κατατρύχει καὶ πολλαῖς βλάπτει· καὶ ὑπὸ τὴν τοιαύτην ἐποψίν δικαίως ὁ ποιητὴς εἶπεν,

Ω πρόληψες τοῦ κόσμου! τύραννοι τῆς ψυχῆς!
ὅ κόσμος σᾶς λατρεύει, γιὰ γίναι δυστυχής!

πᾶσαν οὗτος ιδέαν ὀφελιμότητος τῶν προληπτικῶν ἀποκλείσας. Καὶ ἐν γένει μὲν δὲ ποιητὴς οὗτος ἔχει δίκαιον, ὡς καὶ πᾶς ἄλλος ἀποκαλῶν τὸν αἰμοδόρον λέοντα, τὸν δηλητηριώδην δῖψην, τὸ κῶνειον, τὰ ἐνοχλητικὰ ἔντομα καὶ λπ. κακάς τοῖς ἀνθρώποις ὑπάρχεις, δὲν διαφορῶν, διὰ τοῦτον προληπτικῶν καὶ μέλλοντος τοῦτος αὐτοῖς ἀνθρώποις προσθίγνεται, ἀφορῶν εἰς τοῦτο καὶ μόνον, διότι πᾶσαι ἐν γένει αἱ προληπτικὲς ιδηγοφόροι κατακρατοῦσι δεσμῷ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα καὶ ἀπὸ πάσης ἐπιστημονικῆς προσδοσίου αὐτὸς κωλύουσι. Καὶ δυντας γενικῶς μὲν αἱ προληπτικὲς τοιαύται εἰσιν· ἀλλ' οἵμεις γε οὐχὶ ὑπὸ τὴν τοιαύτην φάσιν τῶν προληπτικῶν θά μετέλθωμεν τὸ ζῆτημα, ἀλλ' ἐλαφρότερον καὶ ὡς ἐμπρέπει εἰς τὰς τοιαύτας δημοσίας διαλέξεις, αἵτινες δέονται νὰ συγκεροῦνται τὸ τερπνόν μετά τοῦ ὀφελίμου καὶ τὸ εὐάρεστον μετά τοῦ κρούσμου ἐξ Ισού, καὶ ἵνα δρθεῖτερον εἰπωμεν, η μερὶς τοῦ εὐαρέστου δέονται νὰ πναι πολὺ μείζων. Καὶ διὰ τὸ σοβαρὸν ἀκροατήριον ἐπιτρέπει καὶ ημῖν μικράν τινα μερίδαν ἀφεδείας, θὰ ἐκθέσωμεν αὐτῷ ἐπὶ τὸ ἀφελέστερον πῶς συνέθη ἡμῖν νὰ ἐγγράψωμεν ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἀγοροπτῶν τῶν δημοσίων τοῦ Συλλόγου διαλέξεων τὸ ζῆτημα, διότι μέλλομεν νὰ διαπραγματευθῶμεν—. Εἶχε δὲ τὸ πρᾶγμα οὕτωσι·

Φίλος ἐμὸς ἐκ τῶν μελαγχολικῶν ἀνδρῶν, ἐλθὼ πρό τινος πρὸς με, ἔδωκε μοι ἀφορμὴν διὰ τῶν κακῶν περὶ τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ προαισθήσεων νὰ παρατηρήσω εἰς ἔκεινον, διότι δὲν εἶναι καλὸν νὰ βαίνῃ τις ἐν τῷ βίῳ διὰ κακῶν προαισθήσεων καὶ προληπτικῶν, διότι ἀδικεῖ οὐ μόνον ἔαντὸν ἀλλὰ καὶ τοὺς

1) Διάλεξις γενομένη ἐν τῷ Ελλην. Φιλολογικῷ Συλλόγῳ τῇ 28 φεβρουαρίου.

περὶ αὐτόν, καὶ πρὸς βεβαιώσιν καὶ ἐπίρρωσιν τῆς δρθύτητος τῶν λόγων μου ἡναγκάσθην νὰ ἀφηγηθῶ εἰς αὐτὸν συμβάν τι κατὰ τὴν ἐμὴν νεότητα ὅπερ, τοδιάτην ἐνεποίησεν εἰς τὸ πνεῦμά μου ἐντύπωσιν, ὥστε νὰ ἐνθυμῶμαι τοῦτο ζωηρότατα μέχρι σήμερον καὶ θὰ τηρῶ πάντοτε ἀναλλοιώτως τὴν ἀνάμνησιν τούτου μέχρι τελείας ἀποσθέσεως τῆς λαμπάδος τῆς μνήμης μου· διὰ τούτου ἐπειργώμην νὰ καταδεῖξω εἰς τὸν φίλον μου, ὅτι πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων κακάς ἐν τῷ πνεύματι αὐτῶν συλλαβόντες καὶ τρέφοντες προδιψεῖς ἀδίκως καὶ πὲρ αἴσαν πήματα πάσχοντες, πολλάκις δὲ καὶ πρώνωρς ἀποθνήσκουσιν, ἀδικοῦντες ἑαυτούς τε καὶ τοὺς παρ' αὐτῶν ἀναμένοντας· διγήθην λοιπὸν εἰς αὐτὸν πρᾶγμα, οὐν αὐτόπτης μάρτυς ἐγένομην, καὶ ὅπερ τοδιάτην ὡς εἶπον, ἐνεποίησε μοὶ ἐντύπωσιν καὶ δὲν καὶ φύσον, ὥστε ἐκ τοῦ φόβου πάντα ἐκ τῶν προδιψεων ἀπέβαλον φόβον, ἐπαγνθευσάσθη τῆς ιδέας τοῦ *contraria contrarii*. Τὸ γοθὲν συμβάν ἔχει ὡς ἔξις :

Οἱ ποιμένες ἐν Ἑλλάδι, ὡς καὶ ἄλλαχοῦ, σκηνίτων βίον διάγοντες, τὸ μὲν φθινόπωρον καὶ τὸν χειμῶνα διαιτῶνται μετὰ τῶν ποιμένων αὐτῶν εἰς τὰ πεδινὰ τῆς γῆς μέρη καὶ τὰ θερμότερα· ἢμα δὲ τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἔαρος ἀνέρχονται εἰς τὰ ὑψη τῶν ὁρέων, τὸν εὔδαιμονα ἔκει τῶν Ὁλυμπίων διερχόμενοι βίον. Καὶ τὰς μὲν οἰκογενείας αὐτῶν κατασκηνοῦσιν εἰς ἑκεῖνα τὰ τοπία τοῦ πολυδιεράδος ὅρους, ὅπου ἡ παράδοσις καὶ ἡ πεῖρα κατέδειξεν εἰς αὐτούς, ὅτι ἡ μὲν ὑγεία ἔχει στήδει τὴν ἀγίαν αὐτῆς κατοικίαν, οἱ δὲ κεραυνοὶ πρὸ πάντων δὲ ἐπισκέπτονται ταῦτα κατὰ τὰς θερινὰς τοῦ τερψικεραύνου καὶ ἐργιδούπου Διός διασκεδάσεις· τὰ δὲ ποίνια αὐτῶν σταθμεύονται καὶ βρόσκουσιν εἰς τὰς ἀκροτάτας κορυφάς τοῦ ὅρους, ὅπου τὸ μὲν αὐτηρόδον καὶ καυστηρόδον ψύχος τοῦ χειμερίου βρορᾶ δὲν ἐπιτρέπει τὴν ὑπαρξίαν δένδρων ὃ δὲ θάλπων τοῦ ἔαρος καὶ τοῦ θέρους θάλπων ἥλιος μεταβάλλει τὰς κορυφάς εἰς δροπέδια, πρὸς ἐκτεταμένας καταπρασίνους πεδιάδας προσόμοια καὶ πρὸς τερπνήν νομῆν τῶν προσβάτων ἀρμοδιώτατα. Καὶ οἱ μὲν γέροντες, αἱ γυναικεῖς καὶ τῶν παίδων οἱ ἀνήλικοι διαμένοντιν ἐν ταῖς σκηναῖς, οἱ δὲ ἐν ἥλικια ἐπιστατοῦσι τῶν προσβάτων καὶ λοιπῶν κτηνῶν κατερχόμενοι κατὰ διαστήματα καὶ ἐκ περιτροπῆς εἰς τὰς οἰκείας αὐτῶν σκηνάς, ὅπως τὰ φίλτατα αὐτῶν ἰδωσιν ἀντικείμενα, τὰ δυσπαθέντα ἐνδύματα ἀλλάξωσι καὶ τὸν ἐν ταῖς σκηναῖς ἐτοιμαζόμενον ἄρτον παραλάβωσι καὶ οὕτω τὸ μὲν ὄδυμα καὶ τὸν ψυχὴν διὰ καθαρῶν ἐνδυμάτων καὶ ἀγνῶν φιλημάτων ἀνακούφισαντες, τὴν πήγαν δὲ ἐπισυσίου πληρώμαντες, ἀνέρχονται πάλιν πρὸς τὰ ποίνια.

Ἔτο τὸ πρῶτον ἔτος, καθ' ὃ πύτυχοδα νὰ προσκαλθῶ ὑπὸ πλουσίου συγγενοῦς μου, τακτικῶς σχεδόν μετὰ τῶν ποιμένων συναναβαίνοντος εἰς τὰ ὑψη τῶν ὁρέων τῆς Οἰτης καὶ μετ' αὐτῶν συσκηνούμενου, ὅπως διέλθῃ τοὺς τρεῖς τοῦ θέρους μῆνας ἀπολαύων πάντων τῶν ἀγαθῶν τοῦ δυτικοῦ εὔδαιμονος βίου τῆς εὐόργου ἐλατίνης αὔρας καὶ τοῦ καθ' ἡμέραν ἔαρινοῦ θάλπους, τῆς ἥδονικῆς ἑκείνης πείνης καὶ τοῦ ἐλαφροτάτου καὶ ἀνονείρου ὑπνου, τοῦ βίου τοῦ ἀφελοῦς Πανὸς καὶ τῆς κυνηγοῦ Ἀρτέμιδος.

Ἔτο δεῖκη, καὶ ἐκαθίμεθα ἐκατοστάντας τινὰς βι-

μάτων ἀπὸ τῶν σκηνωμάτων ὑπὸ τὴν δροσερὰν σκιὰν πυκνοφύλλου ἐλάτης, τὰς τῆς πρωΐνης κυνηγεσίας ἐντυπώσεις ἀναπολούντες, διετοίης καὶ διηγούμενοι, καὶ τὴν τῆς ἐποιμένης ἡμέρας θήραν προσχεδιάζοντες καὶ στρατηγικῶς μελετῶντες βιηματισμὸς στιβαρέος διέκοψεν ἡμῶν καὶ τὰς σκέψεις καὶ τοὺς λόγους καὶ στρέψαντες εἰδομενον προσερχόμενον καὶ πρὸς τὰς σκηνὰς διειθυνόμενον ἄνδρα εὐμύστακα, ἀνθρώπτατον καὶ ἀνδρικοῦ κάλλους, γνωστὸν ἥμιν, ἥλικιας 35—40 ἑτῶν, σύζυγον καλῆς καὶ νεαρᾶς γυναικός, πατέρα στοργικὸν δύο μικρῶν ζωηροτάτων παιδῶν, κτήτορα δὲ ἵκανῶν κτηνῶν καὶ ἐν γένει ἄνδρα εὐδαιμονίαν. Ἐκαλοπέριδεν οὐτος ἥμᾶς μετὰ σεβασμοῦ καὶ θυμητίας ἄμα ἀγάμενος καὶ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἐν οἰκείοττη καὶ ἔστη ὀλίγα βίματα ὀπισθοχωρίσας ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὸν ἄρχοντα· ἐρωτηθεὶς δὲ ὑφ' ἥμῶν ἐρωτήσεις, τινὰς ἀφορώδας εἰς τὴν ἐπιθυμητὴν ἥμιν θήραν, καὶ δούς εἰδικινεῖς ἀπαντήσεις περὶ συναντήσεως τοῦ πρὸς πέρδικας, δορκάδας καὶ αιγάληρους, ἀπεκαιρότερον ἥμᾶς καὶ ἔσπευδε πετῶντι βιηματισμῷ πρὸς τὴν σκηνὴν του, ποθῶν ν' ἀσπασθῆ ἀγαπητὴν σύζυγον καὶ φίλατα τέκνα.

Ἐπῆλθεν ὁ ἔσπερος καὶ ὑπερχωρίσαμεν καὶ ἥμεις εἰς τὴν σκηνὴν μας, ὑπὸ τε τοῦ ἐπερχομένου μελαγχολικοῦ σκότους καὶ δὲν καὶ ὑπὸ τῆς ἵκανῶς κυνιζούσης ἔσπεριας αὔρας βιαζόμενοι, ἦν δὲ Φοῖδος βαίνων πρὸς δύσιν καὶ ἀποχαιρετῶν τὴν πεφιλημένην αὐτῷ γῆν, ὡς δροσέντα φιλήματα ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ ὑποθέργου μετώπου αὐτῆς ἀποστέλλει· καὶ ἐκαθίσαμεν περὶ τὴν πυρὰν κατ' ἑκείνην τὴν ὥραν τοῦ ἔτους, ὅπότε ἐν ταῖς πεδινάῖς τῶν πόλεων οἱ ἀνθρώποι ἴδρωτι περιφρέσμεθα καὶ ὑπὸ ἀγωνιακοῦ πνήγους ἀσθματίνομεν.

Ἡ σκηνὴ τοῦ Μήτρου, οὕτως ὧνομάζετο ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀνήρ, πτολεμαῖος γειτονικὴ πρὸς τὴν ἡμετέραν, καὶ ἱκούμαεν τὴν χαράν, τὴν εὐχαρίστησιν καὶ τὴν θυμητίαν τοῦ ἀνδρὸς εἰς τοὺς πρὸς τὴν σύζυγόν του ζωηρούς λόγους, τοὺς ἀστεῖσμούς καὶ τὰ γλυκὰ πειράματα πρὸς τὰ τέκνα του καὶ δὲν εἰς τὰ ἡδεά καὶ ἐνθουσιαστικὰ ἔμματα του μετὰ τὸ δεῖπνον, καὶ ἥσαν ταῦτα, (ἐκ τῶν ὑστέρων λέγομεν τοῦτο) τὸ κύκνειον τοῦ Μήτρου ἔσμα! . . . Ἡ νῦξ προσκύνησε, τὰ πυρὰ ἀπεσθέθησαν καὶ ἐκοιμήθημεν ἀπαντήσεις ἐν τῇ σκηνικῇ ἥμιν πόλει, μόνους νυκτίους φρουρούς ἥμῶν ἔχοντες τὴν βαθεῖαν ἐρημίαν καὶ τοὺς ὑπερδιακοδίους μυλοδόδους κύνας· Καὶ φωνὴ ἀνθρωπίνη οὐδέμια ποκούτεο· σιγὴ δντεως λεγά καὶ βαθυτάτη, ὅπότε αἰφνὶς πρὸ τοῦ μεσονυκτίου ὀλίγας στιγμὰς κραυγαὶ γοεραι καὶ φρικώδεις, ὧσει φωναὶ ταλαιπώντες μπτρός, κτίς αἰφνὶς βλέπεται τὰ φίλατα αὐτῆς τέκνα ἢ σφαττόμενα ἢ θνήσκοντα. διετάραξαν τὴν σιγὴν τῆς νυκτὸς καὶ πάντας σχεδὸν ἀπεσπασαν τοῦ βαθέος καὶ νηδύμου ὑπνου. Τίς δὲ τάλαιπα γυνὴ, καὶ δποῖα παθοῦσα τὰς τοιαύτας γιδεράς ἀφῆσε κραυγάς; Δέν ητο ἀνθρωπίνη γυναικεῖα φωνὴ! ητο προαπήχησις μελλόντων κλαυθμῶν καὶ δυσρυμῶν πολλῶν γυναικῶν, μεθ' ὧν εἰς τὸν τάθον ἐμελλον νὰ προπεμψω τὸ φίλατον ίσως ἐν ταῖς σκηναῖς αὐτῶν δὲν ἡλλάπτων πόθεν λοιπὸν αἱ κραυγαὶ αὗται; — ήσαν γοεραι φρικώδεις κραυγαὶ Καναδαῖων

γλαυκῶν, εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα χονχού λιγῶν καλουμένων, διὰ τὴν ὄμοιότητα τῶν κραυγῶν αὐτῶν πρὸς τὰ χονχού λιγῶν αὐτῶν περίσσεις τῶν γυναικῶν. Δύο τὸν ἀπαιδίων τούτων καὶ ἀποτροπαίων τῆς νυκτὸς συνοδῶν πτηνῶν, μακρόθεν ἐν τῷ αἰθέρι ἔριν στήσαντα, ὅτε ἔφθασαν ἄνωθεν τῆς σκηνῆς τοῦ ἐν λόγῳ ποιμένας, δρυψαμένω, καθὼν οὐρηπόντας περιπάτην, παρειάς περιτελεῖτε δεν εἰργάσαις καὶ συναρπασθέντα διὰ τῶν ἀγκύλων φαγῷν καὶ γαμψῶν ὄντων τῶν συμπίπτουσιν ὡς μία μάζα μετὰ ἀπαιδίου γδούπου καὶ γνεφωτάτων κραυγῶν ἐντὸς τῆς σκηνῆς τοῦ ποιμένος, καὶ εὐθὺς ἀπαλλάγέντα ἀλλήλων ἀπέπτησαν πάλιν ὄμοιοῦ τὸ μὲν κατόπιν τοῦ δὲ διὰ τῶν σκηνῶν τὰς αὐτάς ἀφίμενα ἀπαιδίας κραυγάς. Φρίκη δικαία κατέλαβε πάντας τοὺς ἀκούσαντας τοὺς νυκτίους τούτους ὀλολυγμούς, ιδίᾳ δημιούργων τοῦ δεισιδαίμονος ποιμένος, εὐθὺς ὑπολαβόντος διότι τὸ τοιοῦτον συμβάν τὸν αὐτοῦ θάνατον προεμήνυνεν, διότι τοιαύτη πάντοτε ἀποδίδεται ἐξηγησίς καὶ σημασία εἰς τὸν παρουσίαν τούτων τῶν σπανιώτερον εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα ἐπιφοιτώντων νυκτούνων πτηνῶν.

(Ἐπετει τὸ τέλος)

ΧΡ. ΧΑΤΖΗΧΡΗΣΤΟΥ.

Ο ΕΝ ΤΟΙΣ "ΗΘΙΚΟΙΣ, ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΤΟΥ ΧΑΙΡΩΝΕΩΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ*

Γ'.

(Περὶ τοῦ ἀκούειν).**

1. Ἀναρχία, ἢντις τῶν ἥττων ἐλευθερῶν ἀπαιδενσίᾳ τομίζοντος, χαλεπωτέρους ἐκείνων τῶν ἐν παισὶ διδασκάλων καὶ παιδαγωγῶν δεσπότας ἐφίστησι, τὰς ἐπιθυμίας, ὥσπερ ἐκ δεσμῶν λυθεῖσας.

2. Ἐνιοι τῶν νέων ἀμά τῷ παιδικὸν ἴμπτον

* Ιδε ἀριθμ. 20, ἐν σελ. 331—333.

**) Περὶ τῶν δημοτεύετων τούτων, ἃς προτίθεται νὰ ἔχει ἐν ἰδίοις τομιδίοις ἀρίστος συνεργάτης θλάβε παρὰ διαφόρων λογίων ἐνθαρρυντικάς ἐπιστολάς, ὃν πρώτην δημοσιεύουμεν ἔδε τὴν τοῦ κ. Μ. Κεφάλα.

Ἐλλογιμώτατε φίλε κύριε Χρ. Σαμαρτσόη,

Παρακαλούσθων ἐν τῇ «Νεολόγου Εθεομαρτιάρι» ἐπιθεωρήσει τὸ ίππο σοῦ δημοτεύετον «Ἀπένθισμα παιδαγωγικῶν παραγγελμάτων ἐν τῶν Ἡθικῶν τοῦ Πλουτάρχου», παρετίηρησα πόσον γρήσιμον καὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς διδασκάλους καὶ εἰς τοὺς λογίους τῶν γονέων δύναται ν' ἀποδῆτο εὑρετήριον τοῦτο τῆς ἐλληνικῆς παιδαγωγικῆς ἐν ίδιῳ τομιδίῳ δημοτεύετον, ηὔχθην δὲ ἀπὸ τῆς φυχῆς ὅπως καὶ ἐξ ἄλλων συγγραφέων συλλεγόμενα ἀπανθίσματα παιδαγωγικῶν καὶ βιοτικῶν παραγγελμάτων ταχέως ἔδωσε τὸ φῶς. Τοιαῦτα ἔργα ὅπὸ παλαιοτέρων φιλοπονηθέντα ἔχομέν τινα, ἀλλὰ ταῦτα εἶναι νῦν σπάνια καὶ δυσεύρετα, δὲ κρείτινα ἔχων νὰ ἰδῃ τί περὶ τίνος ἔδοξαζεν οἱ ἀρχαῖοι ἀναγκάζεται νὰ φυλλομετρῇ ἐν τόμοις ἵνα εὕρῃ τὸ ζητούμενον. Ενεοὶ συνήθως μένομεν ἐν νεωτέραις συγγράμμασι ταύτην

ἀποθέσθαι συναποθέμενοι τὸ αἰδεῖσθαι καὶ φοβεῖσθαι, καὶ λύσαντες τὴν κατασχηματίζουσαν αὐτοὺς περιβολήν, εὐθὺς ἐμπίπλανται τῆς ἀναγωγῆς.

3. Ταύτον ἔστι τὸ ἐπεσθαι θεῷ καὶ τὸ πειθεσθαι λόγῳ.

4. Νόμιζε τὴν εἰς ἀνδρας ἐκ παιδῶν ἀγωγὴν οὐκ ἀρχῆς εἰναι τοῖς εὗ φρονοῦσιν ἀποθελήν, ἀλλὰ μεταβολὴν ἀρχοντος, ἀντὶ μισθωτοῦ τινος ἢ ἀργυρωντοῦ, θείον ἡγεμόνα τοῦ βίου λαμβάνουσι τὸν λόγον, φῶ τοὺς ἐπομένους ἄξιον ἔστι μόνους ἐλευθέρους νομίζειν μόνοι γάρ, ἢ δεῖ βούλεσθαι μαθόντες, ὡς βούλοντες ζῶσι.

5. Ταῖς ἀπαιδεύτοις καὶ παραλόγοις ὄρμασι καὶ πρέξειν ἀγεννές ἔνεστι καὶ μικρὸν ἐν πολλῷ τῷ μετανοῦντι τὸ ἔκούσιον.

6. Ήσπερ τῶν ἐγγραφομένων εἰς τὰς πολιτείας, οἱ μὲν ἀλλοδαποὶ καὶ ἔνοι κομιδὴ πολλὰ μέμφονται καὶ δυσκολαίνουσι τῶν γινομένων, οἱ δὲ ἐκ μετοίκων, σύντροφοι καὶ συνήθεις ὅντες τῶν νόμων, οὐ χαλεπῶς προσδέχονται τὰ ἐπιβέβλοντα καὶ στέργουσιν οὐτως ἔδει, πολὺν χρόνον ἐν φιλοσοφίᾳ παρατρεψόμενον, καὶ πᾶν μάθημα καὶ ἀκούσμα παιδικὸν ἀπὸ ἀρχῆς ἐθισθέντα προσφέρεσθαι λόγῳ φιλοσόφῳ μεμυγμένον, εὐμερῆ καὶ οἰκεῖον ἥκειν εἰς φιλοσοφίαν, ἢ μόρι τὸν ἀρδετορ καὶ τέλειον ὡς ἀληθῶς ἐκ λόγου τοὺς νέοις περιτίθησι κόσμον.

? ἔκεινην τὴν ἰδέαν, ταύτην ἢ ἔκεινην τὴν θεωρίαν ἀναγνώσκοντες ἀλλ᾽ ἔξισταμεθα καὶ ἀποθαυμάζομεν ὅταν τοὺς θησαυροὺς τῆς προγονικῆς εὐκλείσας ἀνελίτοντες ἀνακαλύπτωμεν ὅτι τὰ νομιζόμενα νέα πανάρχαια εἰναι, καὶ τὴν κερατὴν σείοντες ἀναφωνοῦμεν, «Οὐδὲν καὶ οὐδὲν δὲ τὸν ἥλιον». ἔκοντες δὲ καὶ οὐ βουλόμενοι ἀναπολοῦμεν δὲ τὸ πειρικής E. Zeller ἐν τῇ πραγματείᾳ αὐτοῦ Ueber die griechischen Vorgänger Darwins (Abhandlungen der K. Akademie der Wissenschaften zu Berlin 1878) λέγει: «Πᾶσα ἀνακάλυψις ἢ ἐφεύρεσις, πᾶσα ἐπιστημονικὴ θεωρία, ἡτις ἐν τοῖς χρόνοις εἴδην μῶν ἀναφαίνεται, ἀκούσιως στρέφει τὴν προσοχὴν ἡμῶν εἰς τὸ παρελθόν. Ερωτῶμεν λοιπὸν ἡμᾶς αὐτοὺς δὲν ὅτι πρέπει τὸν πηρχεν, ἐν τὸνέον, διπερ ἔδη εἰς φῶς παρήγθη, ἐν μέρει τῇ ἐνσυνόλῳ πάλαι στοιχείον τὴν γνωστόν, μετὰ θαυμασμοῦ δὲ ἀνευρίσκομεν ὅτι δέ, τι νέον ἐνομίζομεν πρότι τοιούτας τηρίδων καὶ γιλιετηρίδων γνωστὸν γένεται.

Τὸ ἔργον σου, ἐλλογιμώτατε φίλε, εἰναι πολυτρόπως ὀφιλιμων. Θαρρῶν λοιπὸν ἐπιχείρει τὴν ἐν τομιδίῳ δημοτεύετον τοῦ «Θησαυροῦ τῶν παιδαγωγικῶν παραγγελμάτων τοῦ Πλουτάρχου», πεισθητι δὲ ἀπιτελεῖς ἔργον ἀγαθὸν καὶ κοινωφελές καὶ εὐχείθητι δημοτος καὶ ἄλλοι μιμηταὶ σου ἐν τοιαύταις συλλογαῖς γένωνται.

*Ερρωσό μοι.

*Ἐν τῷ Πέραν Κων) πόλεως, τῇ 28 φεβρουαρίου 1893.

Μ. I. Κεφάλαιο-